

Gary Krause

Velcí Boží MISIONÁŘI

**Biblické příběhy,
které inspirují
misi pro dnešní svět**

Praha 2026

Obsah

Předmluva	6
PAVEL — Sobota a gestapo	8
PAVEL — „Oblékání“ křesťanského poselství	18
JAN KŘTITEL — Podvratné poslání	30
JEŽÍŠ — Rovnováha mezi slovy a činy	42
JEŽÍŠ — Jeho království mezi námi	52
JEŽÍŠ — Žádná kladiva, prosím	64
JAN — Kráčet ve světle	75
PETR — V přítomnosti Pána	86
PETR — Šlapeme po zemi	97
ŽENY — Nepostradatelná součást služby	107
DANIEL A JEHO PŘÁTELÉ — Odvaha mít jasný cíl	120
FILIP — Místo pro eunuchy	132
IZAJÁŠ — Umělý chrup a bomby	143

Předmluva

Pastor Kwon JohngHaeng je koordinátorem adventistické misie pro severní Asii, kde je mezi populací početnou jako „mořský písek“ jen relativně malé množství křesťanů. Seděli jsme spolu v taxíku a hovořili o obětavosti misionářů a o obrovském misijním poli, které před nimi leží. Jak o tom mluvil, začal se mu lámat hlas, a když jsem se otočil, uviděl jsem, že si utírá slzy. Okamžitě mě napadlo: *Kdy jsem já naposledy plakal pro ty, kteří neznají Ježíše?*

Viděl jsem výsledky průzkumu, v němž členové církve definovali nejdůležitější cíle pro svůj místní sbor. Prvních pět pozic obsadily výhradně cíle týkající se osobního duchovního růstu a rozvoje. Evangelizace se ocitla až na samém konci žebříčku: pouze 12 % respondentů zvolilo možnost „usilovat o růst církve“ a pouhých 11 % považuje za svůj hlavní cíl „proměnit místní komunitu“.

Čím chceme jako církev doopravdy být? Na sebe zaměřeným duchovním klubem pro svaté? Nebo Ježíšovými následovníky, kteří ponесou jeho lásku lidem po celém světě?

Tato kniha je inspirována muži a ženami z Bible, kteří přijali Boží povolání a naprosto jim to změnilo život. Kéž nám jejich příklady pomohou jasněji vidět, jak moc náš svět potřebuje Ježíše.

Za vznik této knihy nemohu přímo obvinít nikoho dalšího, přesto chci poděkovat několika lidem, kteří mi pomohli nebo mě různými způsoby inspirovali: mé úžasné ženě Bettině; naší dvouleté dceři Bethany, která je darem od Boha; Bethanyiným čtyřem prarodičům a strýci Waynovi; stejně jako Chrisi Blakeovi, Andymu Nashovi, Mikeovi Ryanovi, ředitelům Global Mission Study Center a týmu Adventist Mission.

PAVEL

Sobota a gestapo

Před několika lety jsem se účastnil víkendového setkání zaměřeného na misijní práci napříč kulturami. Společně jsme přemýšleli nad způsoby, jak k lidem z jiných kultur budovat mosty – namísto toho, abychom stavěli bariéry.

Poslední den si stoupl k mikrofonu jeden muž a řekl: „Dělal jsem evangelizační kampaně po celém světě a nikdy jsem nemusel nic měnit – ani svůj zvyk nosit oblek. Můžete si přečíst evangelia a nikde nenajdete, že by Ježíš změnil svůj styl oblékání nebo hudby, když pracoval s lidmi mimo židovskou komunitu.“

Měl pravdu, alespoň částečně. Evangelia se v žádném kontextu nezabývají Ježíšovým oblečením ani výběrem hudby. Nejspíš ale přehlédl skutečnost, že nežidovští lidé, s nimiž Ježíš pracoval – v Samaří a na druhé straně Galilejského jezera v gerasenském kraji – nosili stejný druh oblečení a pravděpodobně měli rádi podobný druh hudby jako Ježíšovi židovští krajané.

To podstatné je, že Ježíš naprosto změnil způsob své sebeprezentace, když opustil nebe a přišel na zem jako

člověk. *To je ten největší příklad přizpůsobení se pro mezikulturní službu, jaký svět kdy viděl!*

Dnes nás nijak zvlášť neudivuje, že se křesťanství rozšířilo po celém světě a stalo se největším světovým náboženstvím. Zapomínáme ale, jak dramatická a revoluční byla pro ranou církev myšlenka, že se mají přestat soustředit pouze na židovský lid. Bylo to šokující, podobně jako objev gravitace nebo zjištění, že Země obíhá kolem Slunce. Boží spása měla být nabídnuta všem, nejen Židům.

„Zakládám si na tom, že kážu evangelium tam, kde o Kristu ještě neslyšeli,“ napsal apoštol Pavel (Ř 15,20). Jako „apoštol mezi pohany“ čelil Pavel výzvě hlásat Ježíše jako Pána mezi uctívači model, filozofy a pověřivými lidmi po celé Římské říši. Jeho přístup může být i pro nás dnes cennou inspirací, jak zvěstovat Ježíše nevěřícímu světu.

Pavlovův původ a osobnost z něj učinily ideálního misionáře-průkopníka. Jako římský občan se dobře orientoval jak v pohanském, tak i v židovském světě, a navíc hovořil plynule řecky. Římská říše se v té době rozprostírala po celém tehdy známém světě. Pavlova služba ukázala, že Bůh není omezen na vyjadřování pouze židovskou kulturou. Evangelium se stalo zásadním a život měnícím poselstvím i pro Řeky a Římány.

Během své misionářské služby čelil Pavel neustálému odporu – jak uvnitř, tak i mimo církev. Jen těžko si lze představit, že by něco takového dokázala tichá a plachá osobnost. Spory mu nebyly cizí. S Barnabášem se například ostře neshodl ohledně toho, zda vzít Jana Marka na další misijní cestu (Sk 15,39). Ačkoli byl Pavel ochoten odpustit, ještě nebyl připraven zapomenout (Sk 15,37–39).

Přesto byl Pavel příkladem křesťanské obětavosti. Žil skromně (1K 4,11), bez mnohých životních vymožeností (2K 11,27), a věnoval veškerý svůj čas a energii zakládání nových skupin věřících a péči o ně. Zacházel s nimi jako se svými dětmi. Miloval je a horlivě je chránil. Pracoval pro ně ve dne i v noci, aby je posílil v nové víře. Pravidelně jim psal dopisy, a kdykoli mohl, navštěvoval je, aby je povzbudil.

Rád slyšel zprávy o jejich věrnosti a ochotě sdílet Boží lásku. Ačkoli je někdy musel napomínat, vždy to činil z otcovské lásky a starostlivosti.

Křesťané jsou někdy povoláni jednat rozhodně. Dokonce i Ježíš vyhnal s bičem v ruce směnárníky z chrámu. Pavel nedovolil, aby mu při hlásání dobré zprávy stálo cokoli v cestě.

Jedním z nich

Po staletí následovaly tisíce adventistických misionářů Pavlův příklad. Cestovali do cizích zemí, aby sdíleli Ježíšovu lásku s lidmi mnoha kmenů a jazyků. Od Asie přes Jižní Pacifik, od Afriky až po Ameriku, všude stáli tváří v tvář výzvě, jak předat evangelium lidem z odlišných kultur. Brzy se naučili, že musí sebe a své poselství přizpůsobit tak, aby byli těmto lidem srozumitelní.

V roce 1902 Harry Miller a jeho manželka Maude absolvovali školu, která je dnes známá jako Loma Linda University. O tom, co budou dělat dál, neměli žádné pochybnosti. Oba cítili silné povolání odejít do Číny jako zdravotníci misionáři.

Ve Spojených státech na ně čekaly peníze i prestižní lékařská kariéra. Harry byl tak mimořádně schopný lékař, že se je Dr. John Harvey Kellogg snažil přesvědčit,

aby zůstali. Oni se však toho všeho vzdali, aby mohli žít a pracovat mezi chudými v Číně.

Manželé Millerovi cestovali spolu s dalším mladým lékařským párem a dvěma zdravotními sestrami. Po příjezdu si Harry Miller i druhý lékař oholili hlavy, nechali si narůst dlouhé copy a oblékali se jako místní lidé. To se na lékařské fakultě nenaučili. Intuitivně však věděli, že čím více se budou podobat lidem, mezi nimiž žijí, tím účinnější bude jejich služba. Čím více kulturních bariér dokážou odstranit, tím snáze je lidé přijmou. A během padesáti let služby doktora Millera v Číně si ho čínský lid velmi zamiloval.

Millerův vliv je těžké docenit. Clarence Hall, šéfredaktor časopisu Reader's Digest, přirovnal Millera k Davidu Livingstonovi, jako k člověku, „jehož oddané schopnosti nesmazatelně zanechaly stopu křesťanského humanitarismu na mapách vzdálených koutů světa“.

Je pravda, že doktor Miller se stýkal s elitou čínské společnosti. Byl například přítelem a lékařem politického vůdce Čínské republiky, generála Chiang Kai-Shek, i jeho manželky Mao. Během svého působení v Číně ošetřoval téměř všechny významné představitele země, nemluvě o velvyslancích, senátorech a dalších důležitých osobnostech. Tyto úspěchy však vnímal pouze jako otevřené dveře k ještě větší službě – k pozvedání chudých, sycení hladových a uzdravování nemocných. Věděl, jaké to je, žít mezi lidmi v „žebráckém příbytku“ – tříštěnné chatrči otevřené dešti, komárům a vším. Často prováděl operace na otevřeném prostranství, aby zabránil hmyzu a listí padat do operační rány.

Po vzoru svého Mistra vycházel doktor Miller lidem vstříc tam, kde byli. Žil a pracoval na jejich úrovni; stal se jedním z nich.¹

Přízpůsobit, či nepřizpůsobit?

Když lidé berou misijní službu opravdu vážně, jejich jednání může někdy působit podivně, nebo dokonce až nepřijemně. Mohli jsme si natolik zvyknout na způsob, jakým se věci vždy dělaly, že nás cokoli odlišného ohrožuje.

Před několika lety jsem napsal úvodník pro *South Pacific Record* o potřebě překládat naše poselství do pojmů, kterým lidé rozumějí. Dostal jsem dopis od jedné čtenářky, která s tím nesouhlasila. Byla učitelkou a uvedla, že se v pedagogice objevila móda zaměřovat se spíše na jednotlivé studenty než na „učivo“. Podle ní se tento přístup ukázal jako neúspěšný, protože se studenti dostatečně neučili. Dodala, že se trend opět vrací k důrazu na učivo.

Uvedla oprávněnou námitku. Když přízpůsobujeme své poselství posluchačům, musíme se vyhnout úskalí synkretismu – tedy stavu, kdy se naše poselství natolik smísí s přesvědčením a praxí publika, že ztratí svůj význam. Nesmíme své poselství „prodat“ a stát se úplně stejnými jako lidé, které se snažíme oslovit.

Je pošetilé rozmělnovat naše učení a přesvědčení, abychom se přizpůsobili každé módě a kulturním rozmarům. Pokud budeme posedlí „relevancí“, budeme jen neustále dohánět vývoj – a přitom zůstaneme stále irelevantní. Místo abychom nabízeli alternativu, budeme jen následovat agendu světa. A nebudeme věrní Bohu ani jeho Slovu.

Křesťanství není politická strana. Svého poslání nemůžeme dosáhnout tím, že si budeme dělat průzkumy a lidem dávat jen to, co chtějí slyšet a kdy to chtějí slyšet. Pokud naše poselství stojí za to, aby mu lidé věřili, mělo by oslovovat kulturu – ne být jí diktováno. Na druhou stranu, pokud bychom jen odříkali dvacet osm základních věroučných bodů křováckému lovcovi z Kalahari nebo makléři

z newyorské burzy, možná bychom „probrali učivo“, ale nesdělili poselství.

Když mluvíme o přizpůsobení našeho poselství, abychom oslovili lidi v různých kontextech, nemáme na mysli jeho změnu nebo ústupky pravdě. Neříkáme, že Ježíš není Bůh, že sobota může být ve středu nebo že existuje věčné peklo. Mluvíme o hledání nejúčinnějších způsobů jak říct, že Ježíš je Bůh, že sedmý den je sobota, a že když zemřeme, Bůh se nepromění v tyrana milujícího oheň.

Sobota a gestapo

Před několika lety jsem studoval v Austrálii na univerzitě v Sydney. Blížily se zkoušky a někteří spolužáci mluvili o stresu z celotýdenního učení bez přestávky. Řekl jsem jim, že já si vždy o víkendu dělám čtyřicetihodinovou přestávku. Dělán to z duchovních důvodů, ale dává to smysl i fyzicky. Byli šokovaní. „Možná to zkusím,“ řekl mi jeden z nich.

Můj přístup nebyl tradiční „protože to říká Bible“. Neprivédl jsem své spolužáky do sboru. Ale pokusil jsem se jim předložit sobotu na takové úrovni, která by pro ně byla přijatelná. Možná to zaselo semínko. Možná to byl začátek něčeho dalšího.

Je v pravdě o sobotě víc, než jsem jim řekl? Samozřejmě. Ale žádný ze spolužáků nevěřil, že Bible je Boží slovo, takže jsem je nemohl usadit a dát jim podrobnou biblickou lekci na toto téma. Pravdu jsem nepřekrucoval; snažil jsem se jen najít „vstupní úroveň“, kde by pro ně začala dávat alespoň trochu smysl.

C. S. Lewis vyjádřil podobný názor, když učil lidi ve své rodné Anglii o křesťanském odpuštění: „Pokud se

skutečně chceme naučit odpouštět, možná bychom měli začít něčím jednodušším, než je gestapo.“² Nebo – jinými slovy – je potřeba přizpůsobit i tempo, kterým budeme poselství „dávkovat“. Lewis psal krátce po druhé světové válce. V paměti britské veřejnosti stále žily hrůzy nacistů. Týká se Boží láska a odpuštění i kajícího člena gestapa? Samozřejmě. A byla by to ta správná úroveň, kde začít učit Angličana té doby o Božím odpuštění? Samozřejmě že ne.

Pastor Frank Maberly působil jako průkopnický adventistický misionář mezi lidmi kmene Enga v Papui-Nové Guineji. „Po tři staletí neměli tito lidé žádnou kulturní výměnu s jinými národy,“ říká jeho syn, pastor Clif Maberly. „[Můj otec] zjistil, že tito lidé věří v trojici a mají svatyni pro obnovu vztahu mezi Bohem a člověkem. Dokonce měli uvnitř nejposvátnější místo se dvěma kameny, které se jednou ročně pokropily krví obětovaných prasat.“ Uctívali také deset posvátných kamenů. Pastor Maberly nadšeně navazoval poselství Bible na místní kulturní praktiky – používal je jako přemostění k biblickým pravdám.

Pavel a další apoštolové v rané křesťanské církvi čelili jinému „problému“ – jak začlenit lidi, kteří dychtili po novém učení a chtěli se připojit ke společenství, ale pocházeli z úplně odlišného prostředí. První křesťané byli samozřejmě Židé, kteří uvěřili v Ježíše, Mesiáše. Ale po několika letech, zejména díky Pavlově práci, začali o křesťanství projevovat zájem i pohané.

Apoštolové se sešli v Jeruzalémě, aby prodiskutovali, jak se k této situaci nejlépe postavit. I když nemáme k dispozici úplný přepis jejich rozhovoru, Skutky 15 nám poskytují určitou představu o tom, co se tehdy odehrálo.

Všichni klíčoví účastníci byli přítomni, včetně Pavla. Apoštol Jakub, který byl pravděpodobně Ježíšovým bratrem, přednesl jeden z nejvýznamnějších projevů: „Proto já soudím, abychom nedělali potíže pohanům, kteří se obracejí k Bohu“ (Sk 15,19).

Kdyby Jakub hovořil dnes, někteří by ho možná obvinili, že se snaží „rozředit“ poselství. Ale Jakub nenavrhoval ustupovat z pravdy. Navrhoval – vlastně naléhal – že poselství by mělo být pro kulturu, kterou se snažili oslovit, přijatelné. Žádné zbytečné bariéry, prosím.

Co na to adventisté?

„Kristus však poslal své učedníky zvěstovat náboženství bez ohledu na společenskou či národnostní příslušnost,“ píše Ellen Whiteová, „měli hlásat víru, která je přijatelná pro každého, pro lidi všech vrstev, ras a národů.“³

Představte si sobotní ráno. Přicházíte na místo, které považujete za sbor. Ale přitom se nepodobá žádnému sboru, který jste kdy viděli. Nejsou tu žádné zdi, žádné lavice, žádné zpěvníky. Nikdo na sobě nemá oblek. Nikdo nemá kravatu. Vlastně všichni mají roucho. Také tu nejsou žádné židle, takže sedíte spolu s ostatními na zemi a čekáte, až někdo vstane, aby ostatní přivítal a uvedl modlitbu a první píseň. Ale najednou všichni začnou rytmicky recitovat. Hlasitě, intenzivně, s velkým zaujetím. Po pěti minutách se začnete v duchu ptát, jak dlouho to ještě potrvá. Deset minut? Dvacet minut? Nakonec se obrátíte na překladatele a zeptáte se, co se vlastně děje. Vysvětlí vám, že recitují texty o Boží velikosti. Třicet minut, čtyřicet pět minut – a pak je bohoslužba u konce. Právě jste byli účastníky „bohoslužby“ nového sboru

globální misie v jedné zemi v jihovýchodní Asii. Žádná kázání. Žádné písně. A přesto tato služba učinila poselství Písma smysluplným a relevantním pro lidi v rámci jejich vlastní kultury.

Před několika lety jsem byl v západoafrické Burkině Faso s Mikem Ryanem, který byl tehdy ředitelem Global Mission pro světovou církev. Mike má vášně pro zakládání nových sborů a záleží mu na tom, aby se to dělalo dobře. Navštívili jsme průkopníka globální misie a jeho nové společenství věřících. Vytáhl jsem videokameru, abych bohoslužbu zaznamenal. Začali zpívat, ale zpívali naši západní píseň – nesměle a nepřírozně; upřímně řečeno, trochu se u toho trápili. Mike tiše přistoupil k průkopníkovi a zašeptal mu něco do ucha. Ten se široce usmál, zastavil zpěv a promluvil ke členům svého sboru v místním jazyce. Pak začali znovu zpívat – tentokrát s opravdovým zaujetím chválili Boha zpěvem s doprovodem bubnu a tleskali v radostné, melodické a rytmické hudbě.

V obou těchto situacích byl Bůh oslaven. Boží slovo má nadčasovou platnost, která přesahuje kulturní hranice. Jeho poselství nepotřebuje kulturní pas ani vízum. Hovoří k lidem tam, kde jsou, v rámci jejich zkušeností. Samozřejmě je každému z nás určitý typ kulturních projevů bližší a cítíme se v něm komfortněji. Ale nemůžeme dovolit, aby náš osobní vkus či preference určovaly, jak bude naše poselství sdíleno. Musíme oslovit lidi tam, kde jsou, těmi slovy a skutky, kterým rozumějí a které dokážou ocenit.

Nikdy nezapomenu na rozhovor se starším sboru, který jsem navštěvoval. Starší muž, blížící se důchodu, se mi svěřil, že mu příliš nevyhovují nové písně zpívané při

bohoslužbách. Dával přednost tradičním písním. „Ale, Gary, vidím, jak to působí na mladé lidi,“ řekl. „A kdyby moji dva synové navštěvovali sbor jako je tento, možná by Církev adventistů neopustili.“ Nějak mám pocit, že tento starší a apoštol Pavel by byli dobrými přáteli.

- 1 Informace o Harrym Millerovi pocházejí z článku Richarda A. Schaefera „Legacy: Daring to Care“, <http://www.llu.edu/info/legacy/Legacy25.html>.
- 2 C. S. Lewis, *Mere Christianity* (HarperCollins, 2001), s. 116; česky *K jádru křesťanství* (Návrat domů, 2013), s. 130.
- 3 E. G. Whiteová, *The Desire of Ages*, s. 820; česky *Touha věků*, s. 522.